

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická

Mediální obraz uprchlíků
Nikola Koutová

Bakalářská práce
2017

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Nikola Koutová**
Osobní číslo: **H14182**
Studijní program: **B6703 Sociologie**
Studijní obor: **Sociální antropologie**
Název tématu: **Mediální obraz uprchlíků**
Zadávací katedra: **Katedra sociálních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Studentka se ve své bakalářské práci zaměří na problematiku obrazu uprchlíků v současném českém mediálním světě. Jelikož se jedná o problematiku velice obsáhlou a víceúrovňovou, vybere si studentka konkrétní médium, které bude po zvolenou dobu sledovat a poté po obsahové stránce analyzovat. V rámci své bakalářské práce studentka nejdříve vymezí koncept orientalismu a teorie vztahující se k problematice stereotypů a předsudků. Na tento teoretický rámec naváže analýzou dat, které získá v průběhu svého výzkumu. Hlavní výzkumná metoda bude obsahová analýza, která může být v případě potřeby doplněna o další výzkumné metody. Studentka se ve své práci zaměří především na následující výzkumné otázky: Pracují sledovaná média se stereotypními představami o uprchlících? Jaké stereotypy týkající se uprchlíků se ve sledovaných médiích objevují?

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- Allport, G. W. 2004. O povaze předsudků. Praha: Prostor
Fairclough, N. 2003. Analysing discourse: Textual Analysing for Social Research. London: Routledge
Graeme, B., J. Jiráček 2001. Úvod do studia médií. Brno: Barrister & Principal
McQuail, D. 2002. Úvod do teorie masové komunikace. Praha: Portál
Said, E. W. 2008. Orientalismus: západní koncepce Orientu. Praha: Paseka
Schulz, W., H. Scheler, L. Hagen, I. Reifová, J. Končelík 2011. Analýza obsahu mediálních sdělení. Karolinum
Trampota, T., M. Vojtěchovská 2010. Metody výzkumu médií. Praha: Portál

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Tomáš Retka

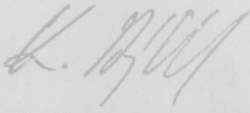
Katedra sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce:

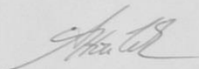
31. března 2016

Termín odevzdání bakalářské práce:

31. března 2017


prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

L.S.
 **Univerzita Pardubice**
Fakulta filozofická
532 16 Pardubice, Studentská 94


PhDr. Adam Horálek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2016

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, která jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 31. 3. 2017

Nikola Koutová

Poděkování patří především mému vedoucímu práce panu Mgr. Tomáši Retkovi za jeho trpělivost a cenné rady.

A největší díky patří mé rodině, která pro mě byla vždy oporou a podporovala mě.

Název: Mediální obraz uprchlíků

Anotace:

Tato práce se zabývá utvářením stereotypů o uprchlících spojených s migrační krizí. Dále pojednává o možnostech Facebooku, jako je utváření stereotypů a následné šíření informací. V práci je využita obsahová analýza ke kvantitativnímu výzkumu na Facebooku.

Klíčová slova:

mediální obraz, uprchlíci, sociální média, stereotypy, Facebook

Title: Media Representation of Refugees

Annotation:

This thesis deals with making stereotypes about refugees who are connected with the migration crisis. Next the work describes the possibilities of Facebook such as making stereotypes and disseminating information. A content analysis, which was carried out in Facebook, is applied in this thesis.

Key words:

media scene, refugees, social media, stereotypes, Facebook

OBSAH

Úvod	9
1. Základní informace	10
1.1 Islám v ČR nechceme.....	10
1.2 Martin Konvička	11
1.3 Terminologie	12
1.3.1 Sluníčkář	12
1.3.2 Islamofob.....	12
1.3.3 Multikulti	13
1.3.4 Uprchlík	13
1.3.5 Migrant	13
2. Média a migrace.....	14
2.1 Média	14
2.1.1 Masová média.....	16
2.1.2 Facebook jako nejvýznamnější sociální médium	18
2.1.2.1 Historie	18
2.1.2.2 Začínáme s Facebookem	19
2.1.2.3 Příspěvky	19
2.1.2.4 To se mi líbí	19
2.1.2.5 Komentáře	20
2.1.2.6 Komunikace	20
2.1.2.7 Využití Facebooku	20
2.2. Migrace	21
3. Stereotypy	23
3.1 Mediální gramotnost	26
4. Poznatky z výzkumu	28
5. Metodologie	30
5.1 Cíl a výzkumné otázky.....	30
5.2 Metody výzkumu	30
5.3 Výběr časového rámce	31

6. Výsledky obsahové analýzy	33
6.1 Příspěvky.....	33
6.2 Komentáře	38
7. Závěr	47
8. Seznam použité literatury a zdrojů	53
9. Seznam příloh	56

Úvod

Ve své závěrečné práci se zabývám tématem „Mediálního obrazu uprchlíků“. Tento námět jsem si vybrala, protože jsem se vždy zajímala o média a problematika uprchlictví je aktuálním a velmi diskutovaným tématem, které se v médiích pravidelně objevuje. Z novin, televize a internetových stránek se na nás zejména v loňském roce ve velkém množství hrnuly informace o migrační krizi, která probíhala od roku 2015 a nejvíce byla diskutována během minulého roku.

Zajímalo mě, jak velký vliv mají médií ve společnosti. Taktéž mě zajímalo, jak budou témata uprchlické krize a migrace využívat ve svých předvolebních kampaních jednotlivé subjekty, což by mohlo být i dalším námětem pro navazující práce. Ve své práci se budu převážně zabývat stereotypy, které se přímo utvářejí s tímto tématem a vlivem médií.

V teoretické části práce se zabývám médií a jejich vlivem na společnost, migrací a příčinami vzniku migrace anebo stereotypy, které se budou týkat i mých výzkumných otázek. V další části přistoupím k praktické části, kdy pomocí obsahové analýzy rozeberu články publikované na sociálních médiích, v mém případě na facebookové stránce. Dále se pak v praktické části se budu zabývat komentáři odběratelů stránky, jež se týkají vybraného článku. I u nich se budu snažit přijít na stereotypy, které jsou prezentovány právě odběrateli.

I když prezentací uprchlíků v médiích se již zabývalo mnoho výzkumů, tato práce na ně navazuje. Výzkumy byly spíše prováděny na tištěných médiích, popřípadě jejich formách na internetu. Nezaměřují se přímo na sociální média anebo komentáře jednotlivých jedinců v diskuzích, které jsou pro sociální média typické.

1. Základní informace

Nejprve bych ráda uvedla několik základních informací, o kterých bude práce pojednávat. Poté uvedu facebookovou stránku, které se bude výzkum týkat, a ve zkratce také shrnu její vývoj a představím jejího zakladatele.

1.1 Islám v ČR nechceme

Stránka „Islám v ČR nechceme“ se na Facebooku prezentovala jako „Neorganizovaná názorově-diskuzní platforma na Facebooku, která obhajuje demokratickou ústavu, rovnoprávnost žen a mužů a sekulární stát vůči totalitním ideologiím směřujícím k potlačení práv a svobod člověka, zejména však vůči islámu. Skupina se důrazně distancuje od jakékoliv formy náboženského a politického extremismu. Názorově reprezentuje střední proud české populace v otázce imigrace, integrace a islamizace“ (Facebook IVNCR). Tato stránka vznikla v roce 2009 (Lidovky.cz 2016). Také na stránkách IVNCR uvádějí: „Chceme dívky v minisukních a tílkách na ramínka, ne v burkách, závojích nebo jiných trapných hadrech.“ „Chceme se přátelit s kým chceme – s křesťany, židy, budhisty nebo šamanisty, s lidmi, kteří v nic nevěří, prostě podle naší chuti, ne podle toho, co nám nakazuje nějaký muslimský imám“ (Facebook IVNCR). Těchto požadavků uvádějí mnohem více. A zároveň mají vytvořenou i webovou stránku www.ivcrn.cz, kde své myšlenky v mnohém rozvádějí. Avšak nejsou na tomto portálu natolik aktivní jako na Facebooku. Na této stránce se objevují podobné články jako na jejich facebookové stránce. Nachází se tu několik kategorií článků – témata a kauzy, IVNČR, divize, kontakty a odkaz, jak IVNČR finančně podpořit. V první kategorii se objevují témata jako halal, petice proti imigraci, seznam mešit apod. IVNČR obsahuje tiskové zprávy, materiály k propagaci. Divize je jednoduše nábor nových členů, kteří by měli zajišťovat správu facebookové stránky, zakládání místních organizací atd. Na

jejich domovské stránce se objevují nejnovější zprávy k aktuálnímu dění. Také se zde nachází zajímavá tabulka s názvem „Islamofob dne“, kde je denně uveřejněno jméno člověka, který odmítá islám nebo se nějak k tomuto tématu vyjádřil. Překvapilo mě, že se zde mj. nacházejí jména Clauda- Léviho Strausse nebo cestovatelů Jiřího Hanzelky a Miroslava Zikmunda.

Facebooková stránka byla v červnu 2014 administrátorem Facebooku smazána. V roce 2014 proběhla vášnivá diskuze, jelikož „sluníčkáři“ o zrušení stránky dlouho usilovali. V prosinci 2016 byla stránka několikrát smazána nebo zablokována v důsledku nevhodného a nenávislného obsahu, který na ní byl prezentován. Ačkoliv administrátoři stránku znovu zakládali, ta byla pokaždé zablokována. K tomuto později také autoři IVNČR vydali prohlášení uveřejněné jak na Facebooku, tak i na stránkách IVNČR.¹ Facebooková stránka tedy byla přejmenována na „Imigranty v ČR nechceme“ a k březnu 2017 čítá 99 718 odběratelů, kteří si stránku „oblíbili“ a tento počet stále stoupá.² Administrátoři zároveň upravili obsah zveřejněných informací a momentálně deklaruje, že byla vytvořena „za účelem sjednotit všechny slušné lidi a vlastence, kteří si uvědomují katastrofické následky probíhající arabsko – africké invaze do Evropy“.¹

1.2 Martin Konvička

Za významného představitele stránky „Islám v ČR nechceme“ můžeme považovat doc. Mgr. Martina Konvičku, Ph.D., který se velmi aktivně angažuje v kritice islámu. Spojil se stranou „Blok proti islámu“, který byl v květnu 2016 přejmenován na „Iniciativu Martina Konvičky“. Jako poslední založil spolek „Sedmá republika“ s kolegy Davidem Nepimachem a Vladimírem Rypákem. V tomto uskupení se víceméně odklání od svých dosavadních spolků, které založil a od svých myšlenek, které razil (Lidovky.cz 2017).

¹ Celé prohlášení na: <http://www.ivcrn.cz/nase-fb-stranky-stale-neobnoveny-235-tisic-smazanych-lidi-na-fb/>

² Více informací na: <https://www.facebook.com/stopimigraci/>

Na akcích a demonstracích pořádaných těmito iniciativami pravidelně vystupuje jako řečníka díky tomu se dostal do povědomí veřejnosti také jako představitel facebookové stránky. Martin Konvička je uznávaným entomologem a působí na Jihočeské univerzitě. Avšak nejvíce se do povědomí veřejnosti dostal právě až kritikou islámu. V tomto ohledu je velmi aktivní, a to především od doby, kdy se začaly množit teroristické útoky v Evropě. Byl obviněn i z trestného činu podněcování nenávisti vůči skupině osob, a to 18. listopadu 2015. Usiloval o zvolení do senátu Poslanecké sněmovny. Svou politickou kampaň stavěl na odmítání uprchlíků. Nejvýrazněji to dokázal svým vystoupením před velvyslanectvím Saudské Arábie. Zinscenoval příjezd Islámského státu a vyvolal paniku (Lidovky.cz 2016).

1.3 Terminologie

V této části krátce shrnu pojmy, které používají v diskuzích uživatelé internetu, k označení běženců přicházejících do Evropy při vyjadřování svých názorů. V diskuzích jsou často jednotlivé termíny (pojmy) zaměňovány anebo jejich významy splývají. Často se tedy zaměňuje migrant – to je ten, který opouští svůj domov ze svého rozhodnutí s uprchlíkem, který opouští svůj domov nedobrovolně. Díky tomuto zaměňování označení k němu dochází i v mé práci.

1.3.1 Sluníčkář

Takto se v diskuzích obvykle označují ti, kteří jsou „pro uprchlicky“ smýšlející. Snaží se tedy obhajovat přijímání uprchlíků a odsuzují xenofobii. „Používá se to pro takové naivní, multikulti, nadšené, pozitivní osoby. Je to citově zabarvené, trochu hanlivé“ (Trachtová 2015).

1.3.2 Islamofob

Člověk, který stojí na opačné straně názorového spektra. Označení souvisí s „islamofobií“, odmítáním nebo kritizováním islámu. Jak uvádí Bronislav Ostřanský, je islamofobie a od toho odvozený islamofob, pouze urážející nálepkou, která je přidělena právě osobám, kteří nejsou dostatečně „multi- kultí“. Jinak toto označení neexistuje, pouze vyvstalo s migrační krizí (Ostřanský, rok neuveden).

1.3.3 Multikultí

Tímto pojmem se označuje multikulturalismus, což je myšlenkový směr, který se zabývá mnohostí kultur (Kosová 2009: 8). Využívají ho převážně protiuprchlicky smýšlející lidé jako hanlivé označení, jelikož oni sami multikulturalismus odmítají.

1.3.4 Uprchlík

„Uprchlík je člověk, který prchá, protože má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodu rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodu příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů“ (Encyklopedie migrace 2017).

1.3.5 Migrant

„Migrant si volí odchod ne kvůli přímému ohrožení pronásledování nebo smrtí, ale především, aby zlepšili svou životní situaci skrze nalezení práce, v některých případech lepší přístup ke vzdělání, aby se připojili k rodině a podobně“ (Encyklopedie migrace 2017).

2. Média a migrace

V další kapitole se budu zabývat médii a migrací. Taktéž krátce shrnu historii a vymezila témata, která se přímo týkají práce.

2.1 Média

V dnešní době jsou média hojně využívána a jsme s nimi v kontaktu v každodenním běžném životě. Jsou nedílnou součástí našeho života a v podstatě se jim nemůžeme vyhnout, jsme jimi obklopeni. Ať už při cestě do práce nebo do školy, ale i v domácnostech každý máme televizi, v autě rádio. Aby se stala nedílnou součástí životů většiny lidí v rozvinutém světě, musela média projít dlouhým vývojem. Za počátek můžeme považovat vynález knihtisku v 15. století Johannesem Gensefleischem zur Laden, Gutenbergem. Šlo spíše o usnadnění rozmnožování podobného textu (Jiráček, Köpplová 2003: 20). To zapříčinilo další možnosti využití tištěného slova. Začaly vycházet první periodické noviny. Noviny se postupně dostaly k masám. A to byla možnost využít je k politickému prospěchu propagandy. Dalším krokem vedoucím k rozmachu médií byl vznik filmu v 19. století. Ten brzy sloužil nejen k zábavě mas, ale mohl, a i měl využití v propagandě, podobně jako noviny. Dalším vývojovým bodem byl rozhlas, ačkoliv nebyl tím hlavním a důležitým médiem (McQuail 1999: 34-42).

Je tedy zřejmé, že se od svého vzniku média používala nejen k šíření informací, ale i k politickým zájmům. A tedy není překvapením, že se totéž děje i v dnešní době. Je však otázkou, v jaké míře naše životy a naše myšlenky média ovlivňují. V knize Úvod do studia médií se můžeme dočíst, že moc médií spočívá v tom, že média se podílejí na socializaci jedince nebo napomáhají k utváření jeho názorů a bývají hlavním zdrojem myšlenek. Také dokáží ovlivnit jednání jedince a jeho uvažování. Není proto k podivu, že se objevují tak časté snahy k jejich ovládnutí a jejich využití (Burton, Jiráček 2001: 23-24). Na toto také upozorňuje

ve svém článku „Uprchlíká krize versus krize českého mediálního prostoru“ Marie Heřmanová, která pokládá otázku, kdo řídí média. Poukazuje na to, že v českém mediálním prostoru se média dostala do rukou soukromníků, a pak tedy můžeme vidět rozdíl v tom, jak jsou některá témata prezentována nebo jaký mají redaktoři prostor ke zkoumání předkládaných témat. Taktéž podotýká, že státní vlastnictví není podmínkou ke sledování veřejného zájmu (Heřmanová 2016).

Média se dělí na primární komunikační média a sekundární komunikační média.

1. Primární komunikační média využívají ke sdělování informací kódy – například jazyk. Jakákoliv komunikace se tedy bez těchto médií naprosto neobejde.
2. Sekundární média se rozvíjela díky rozvoji společnosti a její potřeby přenášet sdělení na větší vzdálenost, většímu počtu lidí a v nejkratším čase. V průběhu tohoto vývoje se tato sdělení přenášela přes různé signalizace, vysílací technologie až k počítačové síti (Jiráček, Köpplová 2003: 17).

Dále lze média dělit podle jejich funkce. „Funkce médií se mění v závislosti na typu uspořádání společnosti, kulturním kontextu a sociálních, politických a ekonomických podmínkách“ (Burton, Jiráček 2001: 148) a to tedy:

1. Zábavná funkce
 - poskytují divákovi zábavu a rozptýlení a hlavně odvádějí diváka od závažných sociálních problémů
2. Informační funkce
 - zde poskytují informace o okolním světě, o politických situacích a společenských a geografických událostech

3. Kulturní funkce

- zajišťuje materiály, v nichž se odráží naše kultura. Vytváří subkulturu na úkor menších subkultur.

4. Sociální funkce

- dává příklady ze života společnosti a ty dále napomáhají k naší socializaci. To znamená, že lidé chápou příklady jako přirozené, a to jim brání, aby se chovali jinak. Ty tedy fungují jako „korelace“, to znamená, že lidé si mohou skládat události a vykládat si z nich jaká společnost je.

5. Politická funkce

- média poskytují nejnovější informace o politických událostech, dávají svým uživatelům informace o tom, jak politika funguje. Toto dává lidem pocit, že se aktivně podílejí na politickém procesu, avšak to jim pouze vnucuje autoritu těch, kteří o nich rozhodují. Také média ovlivňují veřejné mínění. Pokládají informace tak, jak bychom na ně měli nahlížet a tím ovlivňují naše názory (Burton, Jirák 2001: 150-151).

Myslím si, že tato funkce je nejvýznamnější s ohledem na obsah této práce, protože tohoto využívala některá názorová či politická uskupení před volbami, případně některé portály, které deklarují poskytování zaručeně kvalitních informací.

2.1.1 Masová média

Jelikož se výzkum bude týkat facebookové stránky, přijde mi tedy vhodné zahrnout i zvláštní kapitolu na téma sociální média, jakožto speciální druh masmédia.

Mezi takzvaná masmédia se řadí periodický tisk, rozhlasové a televizní vysílání, a pak veřejně dostupná sdělení na internetu. V našem případě se tedy jedná o kontaktní sebezprezentační nástěnku – Facebook. Jsou to společensky podmíněné formy sociální

komunikace a jejich rysem je, že jsou dostupné velkému množství uživatelů, je zde nabízena různorodost obsahu a značí se velkou popularitou (Jirák, Köpplová 2009: 29).

2.1.2 Facebook jako nejvýznamnější sociální médium

V posledních deseti letech jsou ve velkém rozmachu sociální média. „Sociální sítě jsou zvláštní skupinou internetových služeb umožňující vzájemné virtuální – společenské propojování lidí na internetu, komunikaci a společné aktivity. Mezi hlavní sociální sítě se považujeme Facebook, LinkedIn či Twitter“ (MediaGuru rok neuveden). Facebook se stal fenoménem poslední doby. Je to sociální síť, kterou využívají lidé po celém světě.

Jelikož se má práce věnuje sociální síti zvané Facebook, popíšu zde jeho základní funkce, nastíním princip fungování Facebooku a termíny, které v dalších kapitolách používám a hlavní možnosti využití Facebooku. Valná většina z nás je součástí právě facebookové komunity, který stále převažuje na poli sociálních médiích.

2.1.2.1 Historie

Facebook založil Mark Zuckerberg 4. února 2004. Zuckerberg již na univerzitě vytvořil Facemash. Stránku, kdy se porovnávaly dvě studentky nebo studenti z univerzity a následně se vybrala osoba více atraktivnější. Fotografie byly ukradeny z univerzitní databáze. Díky sdílení přes e – mailovou komunikaci, se aplikace dostala do povědomí většiny studentů a během pár hodin se stala velmi populární. Dalším vývojem této aplikace Zuckerberg vytvořil základ pro dnešní podobu Facebooku, v té době se ale stránka jmenovala thefacebook.com. Z počátku byl Facebook pouze pro studenty Harvardu, ale poté se rozšířil i mezi ostatní univerzity – Columbia, Brown, Yale atd. Tomuto rozvoji napomohl i jeho spolubydlící Dustin Moskovitz. Facebook se dále rozrůstal, a proto se později, přesněji v září 2006, Facebook stal veřejnou sociální sítí (Kučera 2011).

2.1.2.2 Začínáme s Facebooku

Facebook vyžaduje registraci, ve které je třeba zadat jméno, e-mailovou adresu a věk. Po zaregistrování Facebook umožní přidat si profilovou fotografii, úvodní fotografii a také přátele, které člověk může znát ze svého života, nebo si může přidat i někoho zcela neznámého. Také je možné přidat o sobě informace, které zahrnují vzdělání, zaměstnání, rodinný stav a další. Facebook postupně tyto možnosti rozšiřuje. Můžete tedy vytvořit svůj reálný profil, nebo fiktivní. Je také možné sdílet z výčtu informací jen některé s lidmi, které si sami vybereme. Facebook tedy umožňuje vytvořit částečně soukromí.

Dále popíšu několik jevů, kterých využívám během analýzy facebookové stránky. Zároveň to jsou asi ty nejvíce využívané možnosti, které nám Facebook nabízí.

2.1.2.3 Příspěvky

Jako zaregistrovaný uživatel můžete přidávat příspěvky na svůj profil, nebo je vkládat na profil přítele. Příspěvky mohou mít podobu textovou nebo to mohou být obrazové materiály, popřípadě videa. Můžeme sdílet i články z informačních serverů.

2.1.2.4 To se mi líbí

V popisu výsledků analýzy uveřejněných článků na „Imigranty v ČR nechceme“ často používám spojení tlačítko „Líbí se mi“. Možnost „To se mi líbí“ lze využívat na všechny sdílené příspěvky – fotografie, videa, statusy. Můžeme tím dát vědět, že se nám příspěvek líbí, vyjádřit podporu, nebo jen to, že jsme příspěvek zaregistrovali.

Facebook rozšířil toto tlačítko i o další emotikony. Tím máme rozšířené možnosti o vyjádření pocitu k příspěvku. Avšak všechny emotikony spadají pod „To se mi líbí“, a to je i nadále nejpoužívanější, proto je započítávám do celkového počtu.

2.1.2.5 Komentáře

Komentáře jsou naše zpětná vazba na příspěvky, které názory na příspěvky, které komentujeme. Je to tedy zpětná vazba na naše příspěvky. Můžeme vkládat jak textový projev, tak i obrázky nebo emotikony.

2.1.2.6 Komunikace

I přes všechny možnosti, které Facebook nabízí, je pro jeho uživatele nejdůležitější to, že díky němu lze komunikovat s lidmi z celého světa. A to prostřednictvím zpráv nebo příspěvků, které vkládáme na svůj profil.

Díky rozšíření mobilních dat, Wi-Fi sítí, chytrých telefonů a aplikací spjatých s Facebookem, jako je Messenger a Facebook Lite, je možné být online opravdu vždy. Pokud připočteme, že Facebook v roce 2016 využívalo 1,6 miliardy lidí po celém světě (z toho 4,5 miliónu v České republice), je tedy velmi rychlým prostředkem, jak šířit informace.

2.1.2.7 Využití Facebooku

Toho, že má Facebook velký dosah a informace se přes něho rychle šíří, už využili mnozí lidé i k šíření politických postojů a názorů nebo prodeji. Pokud se zaměříme na politickou možnost využití, tak můžeme říct, že většina politiků si uvědomila, že jejich voliči jsou právě uživateli Facebooku a založili si osobní stránky, kde propagují své myšlenky. Ve volbách do senátu jsme byli svědky, jak se téma uprchlictví stalo součástí mnohých volebních programů. Často se k tomuto tématu kandidáti vyjadřovali i na svých profilech. Takovým příkladem pak může být již zmiňovaný Martin Konvička nebo Tomio Okamura.

K problematice migrantů se vyjadřuje denně několik osobností, více či méně známých, ať už na internetu nebo přímo na Facebooku. Zároveň bylo již napsáno i mnoho dalších článků nebo analýz. Pro příklad to může být analýza Martiny Křížkové, která se snaží zjistit,

jaký je obraz muslimů, popřípadě islámu na lokální mediální úrovni. Jak ona sama uvádí, muslimů žije v České republice oproti jiným státům nesrovnatelně méně, ale navzdory tomu, je zájem o téma nevídaně velký (Křížková 2006). Toto tvrdí také článek Jakuba Havlíčka, který je napsán o 5 let později a uvádí hodnoty z celorepublikového censu z roku 2011 (Havlíček 2015). Na druhou stranu, i když je článek Křížkové psán už v roce 2006, je v něm pravdivě uváděno, že o tuto problematiku zájem pouze do budoucna poroste (Křížková 2006). K čemuž samozřejmě došlo a také se problematika uprchlictví začala mnohem více řešit.

2.2 Migrace

„Standartní slovníková definice termínu lidská migrace zní většinou zhruba takto: migraci lze definovat jako pohyb lidí z jednoho místa či země na druhé, kde se chtějí usadit“ (King 2008: 7).

Z výše uvedené definice můžeme odvodit základní typ migrace, ale ta se může dělit dále, a to podle několik aspektů.

1. Kritérium lokalizace

- interní: migrace tedy probíhá uvnitř státu
- mezinárodní: ta probíhá mezi státy

2. Kritérium příčiny

- dobrovolná: ta probíhá zcela z vlastního rozhodnutí, například přesun za rodinou
- nedobrovolná: migrace má vnější příčinu, ať už politickou situaci emigračního státu nebo náboženskou (Henig rok neuveden)

Z tohoto dělení vyplývá, že v migrační krizi se jedná o migraci mezinárodní a převážně nedobrovolnou, a to ukazují i dále uvedená čísla.

Jak jsem už zmínila výše, migrační krize je neobvykle velký příval migrantů převážně ze zemí jako jsou Sýrie, Afghánistán a Irák probíhající od roku 2015. Avšak nejvíce diskutovanou se stala a do hledáčku médií vstoupila více než o rok později. Migranti proudili do Evropy dvěma cestami:

1. Balkánskou trasou – z Turecka, přes Egejské moře a Balkán
2. Středomořskou trasou – ze Severní Afriky, Středozemní moře do Itálie

Důvodem k odchodu ze země mohou být pro uprchlíky buď ekonomické důvody anebo zvýšení potřeby bezpečí. Toto také byly hlavní důvody odchodu Syřanů ze země. Jako hlavní důvod odchodu je v 69 % přímé ohrožení na životě nebo ohrožení rodiny. Zbylých 13 % uvádí jako hlavní důvod ekonomickou motivaci a 6 % sjednocení rodiny ³

Pro příklad můžeme uvést příběh Yasira Ramadana, který dal rozhovor pro stránky „Encyklopedie Migrace“. Yasir Ramadan pochází ze Sýrie a jelikož se zúčastnil demonstrací proti Bašarovi al-Asadovi, tak ho jeho rodina vyslala do České republiky, aby jako jediný muž z rodiny odcestoval ze Sýrie, jelikož demonstranti byli v té době zavíráni do vězení. Vypráví také příběhy svých příbuzných. Například jeho otec byl nejdříve zadržen a následně zavražděn, protože byl také odpůrcem Asadova režimu. Jeho sestry odcestovaly ze Sýrie a žijí v Turecku nebo jeho bratranec je od 1985 ve vězení. ⁴ Příběh Yasira a jeho rodiny popisuje jeden z mnoha důvodů, proč lidé opouštějí své domovy. Pohnutky k opuštění mohou být různé, jak uvádějí statistiky.

³ Více informací na: <http://www.evropskehodnoty.cz/wp-content/uploads/2016/02/Profily-syrsk%C3%BDch-uprchlk%C5%AF-a-jejich-migra%C4%8Dn%C3%AD-strategie.pdf>

⁴ Více informací k dohledání na: <http://encyklopedie.org/yasir>

3. Stereotypy

„Proč lidské bytosti sklouzávají tak snadno k etnickým předsudkům? Protože k lidskému myšlení neodmyslitelně patří dvě přirozené, zcela běžné věci [...] - mylná generalizace a nepřátelství“ (Allport 2004: 48).

Touto jednoduchou definicí můžeme započít další kapitoly, kdy se budu zabývat předsudky a stereotypy, které jsou nedílnou součástí této práce.

Jak již bylo výše zmíněno, stereotypy patří k lidskému myšlení, a to si vypomáhá kategorizací. Pokud kategorie vzniknou, vedou k předčasnému úsudku. Je to možné z toho důvodu, že stereotypy jsou zjednodušenou reprezentací nějakého lidského projevu, rysu či postoje. Jak se uvádí v knize Úvod do studia médií: „Je nepochybné, že média mají velký vliv na šíření stereotypů. Nesmíme však zapomínat, že stereotypy nejsou vytvářeny (pouze) médii, nýbrž vznikají v každodenním životě jako součást společenského konstruování skutečnosti (Burton, Jiráček 2001: 196- 197).

Předsudek si tedy utváříme na základě nepodloženého úsudku a citového zabarvení. Etnický předsudek je většinou odmítavý. Podle definice, která se v knize O povaze předsudků uvádí je etnický předsudek antipatií, která vychází z chybné a strnulé generalizace (Allport 2004: 38). Jak se v definici uvádí je utváření předsudků podmíněno generalizací. Allport generalizaci zaměňuje za kategorizaci. Díky ní, si lidské myšlení vypomáhá při každodenním třídění informací.

Předsudky se mohou projevovat různými způsoby a velmi málo lidí si nechá své antipatie pouze pro sebe. Mohou se projevovat různými způsoby:

1. Osočování

- Nejčastější projev antipatie. V rozhovorech se stejně smýšlejícími přáteli nebo i cizími sdílejí svůj odpor.

2. Vyhýbání se

- V tomto případě se nositel předsudku prostě skupině vyhýbá.

3. Diskriminace

- Dochází k aktivnímu odporu k určité skupině. Vylučuje skupinu z veřejných prostranstvích nebo zaměstnání.

4. Fyzické napadání

- Předsudek vede k násilným činům, napadání.

5. Vyhlazování

- Nejzazší forma antipatie, pogromy, genocidy (Allport 2004: 46-48).

Ve zkoumaných médiích dochází pouze k prvním dvěma způsobům. Mezi dvěma skupinami, které můžeme označovat jako proti uprchlíkům a pro uprchlíky, dochází nejvíce k prvnímu bodu, tedy osočování. Dochází k nim v rámci diskuzí a mimo ně můžeme vidět i další stupně. Převážně se tedy jedná o vyhýbání se a v nejhorších případech může dojít až k diskriminaci.

„Zakořeněné a médii sdílené stereotypy jsou zdrojem informací o společnosti, v níž média působí“ (Burton, Jiráček 2001: 195). To znamená, že ze stereotypů, která k nám proudí skrze média, můžeme vypovědět něco o společnosti. V našem případě to svědčí o tom, že česká společnost je poměrně uzavřená k novým věcem. Napomohl k tomu i ten fakt, že česká společnost byla díky komunismu uzavřena a došlo k sekularizaci (Křížková 2006).

Stereotypy jsou způsobem odkazování ke světu, tzn. - “Stereotypy jsou sociálními konstrukcemi a jako takové představují určitý dosažený konsensus v pohledu na svět. Proto jsou stereotypy sociálně sdílené a předávány. Jedním z hlavních zdrojů informací jsou média,

a proto mají právě média rozhodující vliv na ustavování, šíření a posilování stereotypů.“

Stereotypy jsou výrazem dominantní ideologie, slouží k tomu, aby dodaly rozdělení moci ve společnosti zdání přirozenosti. (Burton, Jirák 2001: 198).

Důsledkem vytváření stereotypů o muslimech, islámu nebo tématech s ním spojených se může stát, že dojde ke stigmatizaci jedince, popřípadě společnosti. Stigma je tedy termín, kterým označujeme diskreditující atribut. Při stigmatizaci dojde k vyloučení jedince z plného společenského přijetí. Je to zvláštní vztah mezi atributem a stereotypem. Stigmata se mohou dělit do tří skupin

1. tělesná znetvoření

2. vady charakteru

3. kmenová stigmata rasy, národa a náboženství (Goffman 2003: 7–12).

V našem případě se tedy bude jednat o poslední možnost. Jelikož se jedná o náboženskou skupinu. Topinka ve svém článku uvádí, že sami muslimové se cítí stigmatizováni a odmítají očerňování islámu. Sami muslimové říkají, že na islám je vytahována špína (Topinka in Černý 2015: 53). A těmto nařčením se musejí bránit a vyvracet již vytvořené stereotypy.

Ačkoliv může docházet i k pozitivní stereotypizaci, ve většině případů dochází k negativním důsledkům stereotypizace. Může tedy vést dále k již zmíněným projevům antipatií.

V případě stereotypů můžeme i pracovat s konceptem „My“ a „Oni“. Tuto myšlenku ve své práci použil Zygmunt Bauman. Bauman definuje „My“ jako skupinu k níž patříme a chápeme ji a „Oni“ jako skupinu, ke které nepatříme a ani nechceme patřit. O této skupině nemáme jasnou představu, a proto nechápeme její chování a naháním nám dokonce strach (Bauman 2000: 43).

Se stereotypními představami pracuje i Edward Said ve své knize *Orientalismus*. Pracuje s označením Západ a Orient, a jak si právě Západ vytváří představy, stereotypy, o Orientu. Představy napomáhaly k rozlišování známého (Evropa – my) a neznámého (Orient – oni) a dále pak k zdůrazňování odlišností (Said 2008: 57–59). K Saidově práci se vyjadřuje Homi K. Bhabha. Bhabha říká, že Said: „[...] zkoumá evropské diskurzy, které vytvářejí „Orient“ jako rasově, geograficky, politicky a kulturně jednotnou zónu světa“ (Bhabha 2013: 126).

3.1 Mediální gramotnost

Musíme tedy uznat, že vliv médií, jak na jednotlivce, tak i na společnost, je značný. V poslední době se z tohoto důvodu se poměrně často mluví o mediální gramotnosti. Mediální gramotnost by měla zajistit, aby se jednotlivce dokázal orientovat v mediálním prostoru, respektive se orientoval ve stereotypech, která mu média nabízejí. Média si v průběhu let prošla značným společenským, ekonomickým a kulturním vývojem a pro uživatele médií je tedy náročné určit, jakou funkci médium má. To znamená, že jednotlivce musí pochopit, zda médium nabízí pouze zábavu nebo se snaží informovat a tím pádem například ovlivňovat politické postoje. Tento fakt je známý, a proto se třeba v prosinci roku 2007 objevuje dokument „Evropský přístup k mediální gramotnosti v digitálním prostředí“ (Jiráček, Köpplová 2009: 372-373). Je to snaha naučit jednotlivce kriticky uvažovat nad obsahem, který nám média poskytují.

O zvyšování mediální gramotnosti se snaží v několika rovinách, jako je mediální výchova, mediální osvěta a profesní/odborná příprava. Mediální výchova probíhá v rámci vzdělávání na základních, středních nebo na vyšších školách anebo mimoškolně na kroužcích. Mediální osvěta se uskutečňuje v samotných médiích – na webech, vzdělávacími pořady apod. Odborná příprava je taková, kdy vlastně dochází ke vzdělávání těch, kteří nám

prezentují mediální výchovu. V rámci vzdělávacích programů k mediální gramotnosti docházelo už ve 20. století a pokračuje se v něm i ve 21. století (Jirák, Köpplová 2009: 373–374).

Rozvinutá mediální gramotnost by tedy napomohla k rozlišování stereotypů v médiích a naučila by společnost kriticky nad nimi uvažovat. Myslím si, že by to tedy byl prostředek k postupnému odbourávání stereotypů. Avšak mediální gramotností nedisponuje každý jedinec ve společnosti. Ne totiž každý si prošel mediální výchovou, jelikož rozvoj internetu a jeho následný průnik do domácností přišel později. Tudíž starší generace tedy disponuje přístupem k internetu, ale neprošla si právě mediální výchovou, a pak málokterý z této generace měl možnost anebo se ani nechtěl zúčastnit mediální osvěty. Tím pádem si utvářejí svůj vlastní názor na informace, které jim poskytují média.

4. Poznatky z výzkumu

Je zajímavé, že v zemi, kde se hlásí k islámu velmi malý počet obyvatel, se k tématu islámu spojeného s migrací vyjadřovalo tolik obyvatel České republiky. Při sčítání obyvatel, které proběhlo v roce 2001⁵ se k islámu přihlásilo pouhých 3 700 věřících. Ačkoliv náboženská víra byla nepovinnou položkou při prováděném sčítání obyvatelstva. Podle Topinky, kterého cituje ve své knize Karel Černý, zde k roku 2003 žije 22 000 muslimů (Topinka in Černý 2015: 10). Při sčítání obyvatelstva, které proběhlo v roce 2011, se počet věřících snížil na počet 1 921, ale na druhou stranu se přihlásilo 1 437 obyvatel přímo k Ústředí muslimských obcí.⁶ V České republice žije celkem 464 670 cizinců.⁷ Podle sčítání pocházejí převážně z Ukrajiny, Slovenska a Vietnamu. A stále se k tématu migrantů staví obyvatelé natolik odmítavě. Ke dni 22. března je v detenčních zařízeních v České republice 108 uprchlíků, z toho 24 v detenčním zařízení Bělá pod Bezdězem, 24 ve Vyšních Lhotkách a 60 v Bálkové podle statistik ministerstva vnitra, které poskytují na svých stránkách.⁸ Žádat o azyl v České republice je poměrně složitou záležitostí a také nejsme pro migranty cílovou destinací. Tou nadále zůstává z velké většiny Německo a následně Švédsko podle grafiky, kterou vytvořilo Švédsko.⁹

Odpor veřejnosti k muslimům je možné sledovat už od r. 1989. V polistopadovém období se zvyšoval počet imigrantů a s ním i počet migrantů s islámským vyznáním. Avšak k navyšování počtu věřících přispěli zejména turisté, obchodníci nebo studenti. V této době se

⁵ Více informací na:

https://www.czso.cz/csu/czso/nabozenske_vyznani_obyvatelstva_ceske_republiky_23_12_04

⁶ Více informací na: <https://www.czso.cz/documents/10180/29508960/1702201402.pdf/35de35a0-fb2d-4921-9416-7d01fb0c8e05?version=1.0>

⁷ Více informací na: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=31032&pvo=CIZ01&evo=v57516_!_VUZEMI97-100-nezj_1&c=v23~2__RP2015MP12DP31

⁸ Více informací na: <http://www.mvcr.cz/migrace/clanek/aktualni-statistiky.aspx>

⁹ Více informací na: <http://pejl.svt.se/flyktingstrommar-en/#sy2010>

k muslimům nevěnovalo tolik pozornosti. Zájem o islám se zvýšila až se záměrem výstavby mešit. Později se zájem zvyšoval, ať už díky dostupnosti internetu nebo rozšíření povědomí o nich. Po roce 2011, kdy došlo k teroristickým útokům v USA, se dále zvyšuje zájem o muslimskou komunitu a dochází k vytvoření protiislámskému diskurzu, a to právě díky medializaci islámského terorismu (Černý 2015: 13–14). A pokud ještě připočteme ten fakt, že většina občanů České republiky nikdy neměla možnost seznámit se osobně s žádným muslimem nebo uprchlíkem, není překvapením, že díky informacím, které jsou poskytovány skrze média a jsou mnohdy jednostranné, dochází tedy ke zkreslenému obrazu muslima jako jasného teroristy. Ačkoliv většina muslimů sdílí podobný názor, jako ostatní obyvatelé Evropy, že je potřeba terorismus trestat, a aby nedocházelo k dalším útokům na nevinné (Kropáček 2002: 117). Podle výzkumu „Postoj české veřejnosti k přijímání imigrantů a uprchlíků červen 2015“¹⁰ se 72 % dotazujících vyjádřila poměrně jednoznačně odmítavě k přijímání uprchlíků a imigrantů pocházejících ze severní Afriky. Vybraný vzorek dotazujících byl různorodý ale byl vybrán tak, aby mohl být uveřejněn, tudíž dotazovaní byli starší 15 let. Výzkum potvrdil, že k přijímání jsou více nakloněni lidé s vysokoškolským vzděláním a lepší životní situací a s přibývajícím věkem podpora přijímání opět klesá. Dotazující uvádějí, že se situací jsou ze dvou třetin obeznámeni.

¹⁰ Více informací na:

http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7411/f3/pm150723.pdf

5. Metodologie

V této kapitole popíši metodologickou stránku výzkumu. Vysvětlím v ní, jaké výzkumné otázky jsem si zvolila a jaký výzkumný vzorek jsem vybrala. Popisuje tedy praktickou stránku práce.

5.1 Cíl a výzkumné otázky

Cílem práce je ukázat, jak je v internetovém prostoru prezentováno téma migrace a především, jak se prezentuje uprchlictví na stránce, která je cíleně zaměřena proti uprchlíkům. Na této stránce bude vybrán časový rámec a v tomto časovém vzorku budou články analyzovány.

Výzkumné otázky jsou zaměřené na stereotypy. Zajímá mě, jak s nimi stránka pracuje, jak je vytváří a jak jsou prezentovány. Výzkumnými otázkami tedy jsou:

1. Pracují sledovaná média se stereotypními představami o uprchlících?
2. Jaké stereotypy týkající se uprchlíků se ve sledovaných médiích objevují?

Na tyto otázky budu hledat odpověď a popřípadě je budu doplňovat, jak se v průběhu výzkumu budou objevovat nové informace.

5.2 Metody výzkumu

Za nejlepší možnou metodu byla zvolena obsahová analýza. „Obsahová analýza je kvantitativní výzkumnou metodou pro systematický a intersubjektivně ověřitelný popis komunikačních obsahů, vycházejících z vědecky podloženého kladení otázek“ (Scherer 2004:

30 in Schulz a kol.). Obsahová analýza je podle autora tedy kvantitativní metoda a lze ji právě použít pro analýzu textů v médiích. „Výsledkem a cílem obsahové analýzy je kvantitativní popis mediovaných obsahu“ (Scherer 2004: 31 in Schulz a kol.). Podle Denise McQuaila je nutné při použití obsahové analýzy postupovat dle vzorce:

1. Zvolit vzorek obsahu
2. Vytvořit rámec kategorií
3. Zvolit jednotku analýzy – slovo, obraz apod.
4. Pomocí počítání jednotek dojít k počtu v rámci kategorií
5. Vyjádřit výsledky (McQuail 1999: 308).

5.3 Výběr časového rámce

Za časový rámec zkoumání jsem si vybrala měsíc únor 2017, protože v tomto období byli administrátoři aktivní s vkládáním článků na stránku „Imigranty v ČR nechceme“. Tuto stránku jsem si vybrala, jelikož má nejvíce označení „Líbí se mi“ ze všech stránek, které jsou proti uprchlicky zaměřené. a tudíž mají nejvíce odběratelů. Dalším důvodem byl ten fakt, že je stránka spojená s Martinem Konvičkou, který byl u zakládání, jak stránky, tak celé platformy „Islám v ČR nechceme“. Přejmenování a stručnou historii stránky jsem již zmínila v části „Základní informace“.

V únoru administrátoři stránky průměrně přidávali 2-3 příspěvky denně, celkově tedy za měsíc únor přidali 80 článků, převážně přebíraných z jiných zpravodajských médií. Tyto odkazy jsou většinou doplňovány obrazovým materiálem, u kterého není nijak uveden zdroj, a tudíž není jisté, zda tedy patří k textu anebo je to nahodile vybraný obrázek, který se administrátorům hodil k tématu. Objektivita článků a přidanych obrázků by mohl vést

k dalšímu zamyšlení a popřípadě vytvoření další práce. Některé výzkumy, které komentují mediální prostor, nejsou pravděpodobně zcela objektivní. Jak uvádí Heřmanová ve své práci, tak spousta českého zahraničního zpravodajství je přebírána ze zahraničních zdrojů. Málokteré zpravodajství je také správně přeloženo a nejsou k němu dodány zcela pravdivé informace (Heřmanová 2016).

6. Výsledky obsahové analýzy

V této kapitole tedy zhodnotím výsledky obsahové analýzy, kterou jsem provedla na stránce „Imigranty v ČR nechceme“. Stránku jsem navštívila prvního dne měsíce března a zaevidovala jsem příspěvky. Počty sdílení, komentářů a „Líbí se mi“ jsem sečetla také k tomuto datu a souhlasí tedy u všech zmiňovaných komentářů a článků. Veškeré hodnoty, které uvádím, jsou k 1. 3. 2017.

6.1 Příspěvky

Na stránku je během února 2017 přidáno celkově 80 příspěvků, ale z těchto příspěvků jsem odebrala 12. Tyto příspěvky se přímo netýkaly migrace nebo uprchlíků. Na stránce je v tomto období také zveřejněno 12 videí. Celkově se tedy zabývám 68 příspěvky. Tyto výsledky souhlasí ke dni 1. 3. 2017.

Ty jsem je roztřídila podle témat. Témata jsem volila podle četnosti výskytu. Bylo by samozřejmě možné články přiřadit k různým tématům, ale vždy jsem volila podle převládající myšlenky článku.

1. Islám a práva nebo násilí na ženách
 - Příspěvky se převážně týkaly práv žen nebo násilí na nich páchaných.
2. Islám a tradice
 - Například jak se islám staví k homosexualitě.

3. Islám a migrace

- Příspěvky obsahují témata, která se zaobírají například průzkumem, které státy nejvíce nechtějí na svém území uprchlíky.

4. Islám a vlivná osobnost

- Vlivnou osobností považují prezidenta, ministra nebo případně veřejně známou osobnost. Nejvíce se však příspěvky týkaly nového amerického prezidenta Donalda Trumpa.

5. Islám a křesťanství

- V této kategorii jsou započteny příspěvky, které s týkají vztahu islámu a křesťanství.

6. Islám a útoky

- Nejpočetnější kategorie. V ní jsou zahrnuty útoky migrantů. Ovšem neověřuji jejich reálnost.

7. Islám a peníze

- Zde jsou zahrnuty články o uprchlících a financování jejich integrace v rámci Evropské unie.

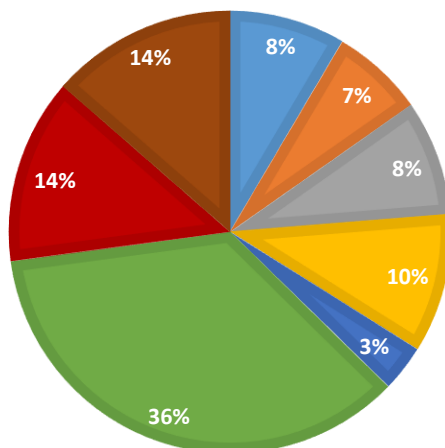
8. Ostatní, včetně videí

- Kategorie čítá témata, která byla zmíněna například jednou.
- Nezahrnutá témata, která se sice týkala migrace, islámu nebo uprchlíků, ale nebyla natolik početná, aby vytvořila samostatné kategorie.

Zastoupení v kategoriích znázorňuje následující graf č.1.

TÉMATA PŘÍSPĚVKŮ- GRAF Č. 1

■ Islám a ženy ■ Islám a tradice ■ Islám a migrace ■ Islám a osobnost
■ Islám a křesťanství ■ Islám a útoky ■ Islám a peníze ■ ostatní



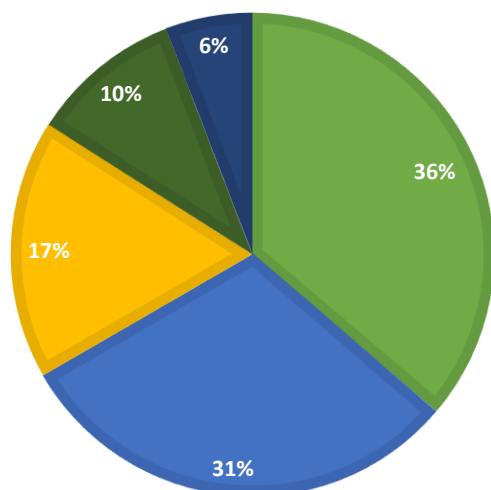
Z grafu je patrné, že nejvíce se objevují články spojené s islámem a útoky, celkem 21 článků. Není to překvapující na takovémto serveru. Stejným počtem článků (pěti) jsou zastoupena témata islám a peníze a islám a tradice. Ostatní témata jsou zastoupena menším, přibližně stejným počtem článků.

Podle četnosti příspěvků spojených s útoky, respektive s nebezpečím spojených s islámem, můžeme vyvodit, že dochází ke generalizaci, popřípadě až ke stigmatizaci skupiny. Lze zde využít Baumanovo „My“ a „Oni“. Muslimové jsou ti nebezpeční, kteří teroristickými útoky ohrožují Evropu a my – Evropané, ti umravňení.

Dále jsem sledovala, jaké zpravodajské servery byly nejvíce citovány. Většina článků byla převzata a doplněna komentářem. V následujícím grafu jsou znázorněny počty nejčastěji citovaných serverů. Převládají Novinky.cz s počtem 21 převzatých článků. Celkem 12x byly citovány Parlamentní listy.cz, freedom.europe.cz s počtem 7 a Pravý prostor.cz s 4 články. Největší počet článků, tedy 25, pocházelo z různých zdrojů, ze kterých byl převzat vždy pouze jeden článek. Pro příklad uvedu stop-multikulti.cz, ac24.cz nebo blesk.cz.

CITOVANÉ SERVERY- GRAF Č. 2

■ Bez odkazu a ostatní ■ Novinky.cz ■ Parlamentní listy ■ freedom.europe.cz ■ Pravý prostor



Každý tento článek může kterýkoliv uživatel Facebooku komentovat nebo sdílet, a tak se takový článek dostane k širokému spektru uživatelů internetu, aniž by musel stránku podporovat jako svou oblíbenou. Pozoruhodné jsou také komentáře, které často dále rozvíjejí obsah článku, jelikož se zde může vyjádřit opravdu každý uživatel stránky. Analýza těchto komentářů by vydala na samostatnou práci. Pro příklad uvedu vybrané články.

Dne 22. února 2017 uveřejnili administrátoři článek s názvem „V Rakousku se v letech 2015 a 2016 zvýšila kriminalita o 3 % uvedl rakouský ministr vnitra Wolfgang Sobotka“, který je také dostupný na Novinkách.cz¹¹. Obsah nadpisu, který uveřejnili administrátoři, je podobný s tím, který obsahuje zpravodajský server. Samotný článek má pak na Facebooku 35 sdílení, 19 komentářů a 113 lidí na něj reagovalo tlačítkem „Líbí se mi“¹².

¹¹ <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/430027-v-rakousku-stoupla-kriminalita-podle-ministra-i-kvuli-migrantum.html>

¹² Více informací na:

<https://www.facebook.com/stopimigraci/photos/a.844881522267954.1073741829.819797191443054/1269722356450533/?type=3>

Pokud bychom se dále měli věnovat komentářům, kterými zde uživatelé reagují na článek, zjistili bychom, že 6 z 19 komentářů se týká nedůvěry právě v ona 3 %. Tři komentáře se zabývají migrací jako takovou. Zbylí účastníci diskuze komentují videem, obrázkem anebo komentují podobenství jména s premiérem – Bohuslavem Sobotkou.

Další příkladový článek byl vložen na stránku 17. února 2017 s názvem „Migranti vzali útokem hranici španělské enklávy v Maroku, na 500 z nich je v Unii“. Jako předchozí, byl i tento článek převzat ze serveru Novinky.cz.¹³ Tento článek má mnohem větší dosah. Článek má 697 „Líbí se mi“, byl 341krát sdílen a pod textem má 375 komentářů. Zatímco Novinky.cz uvádějí krátký souhrn informací a pokusů, kdy se migranti snažili plot překonat, tak na stránce „Imigranty v ČR nechceme“ uvádějí i informace, které tvrdí, že se přes plot dostalo 800 uprchlíků z afrických zemí, kde je průměrné IQ 60. Uvádějí tedy rozdílné informace. Komentáře se převážně týkají „rad“, jak s uprchlíky vynaložit nebo jak mělo být zasáhnuto. Převládá názor, že uprchlíky měla police okamžitě zastřelit, popřípadě že plot měl být pod elektrickým proudem. Taktéž se často objevuje názor, že od uprchlíků komentátoři očekávají pouze příživnictví na sociálních dávkách. V komentářích se také objevují názory na právě zmíněné IQ nebo často označují uprchlíky za „opice, které slezly ze stromu“.¹⁴

Jako poslední příklad uvedu příspěvek ze dne 11. února 2017- „Přijmeme původní obyvatele západní Evropy jako uprchlíky, řekl Orbán“, kde můžeme vidět vyjádření jednoho z politiků Evropské unie, který se staví k migrační krizi negativně. Opět jsou zde citovány Novinky.cz a jejich článek s Viktorem Orbánem.¹⁵ Ten uvedl, že jeho země je připravena přijmout pouze uprchlíky ze západní Evropy, v článku se vyjadřuje i k jiným záležitostem

¹³ <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/429642-migranti-vzali-utokem-hranici-spanelske-enklavy-v-maroku-na-500-z-nich-je-v-unii.html>

¹⁴

<https://www.facebook.com/stopimigraci/photos/a.844881522267954.1073741829.819797191443054/1263724120383690/?type=3>

¹⁵ Více informací na: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/429045-prijmeme-puvodni-obyvatele-zapadni-evropy-jako-uprchliky-rekl-orban.html>

týkajících se Maďarska ale pro náš příklad stačí téma spojené s uprchlíky. Tento článek je označen 3 000 „Líbí se mi“, měl dosud 666 sdílení a pod článkem je 142 komentářů. Podle předpokladu se v komentářích vyjadřují kladné ohlasy na jeho přístup k migraci. Jak z ní jeden z komentářů „*Ten chlap je neskutečný frajer a Maďaři by měli být hrdí že ho maj..*“.¹⁶ Není tedy překvapení, že se takové komentáře objevují na tomto typu stránek.

6.2 Komentáře

Dalším předmětem zkoumání, které jsem provedla, byly komentáře odběratelů stránky u předešlých vybraných článků. Zajímalo mě, jakými způsoby se vyjadřují, jak články vnímají a jaký názor si utvářejí.

Článek z předchozího zkoumání ze dne 17. února 2017. Jedná se tedy o článek s názvem „Migranti vzali útokem hranici španělské enklávy v Maroku. Na 500 jich je v EU“. Článek tedy měl 697 „Líbí se mi“, 341 sdílení a 331 komentářů, které jsou cílené přímo k odkazovanému článku. Zbýlých 44 komentářů reaguje na komentáře jiných uživatelů. Jedná se tedy o sdílený článek ze serveru Novinky.cz, který administrátoři doplnili o svůj text. Ten je převážně převyprávěný z Novinek.cz, ale doplnili ho o informaci, která se týká velikosti IQ přicházejících migrantů. Zmiňuji to z důvodu, že tato informace se stala poměrně zajímavou pro komentující. Postupovala jsem obdobně v případech, kdy nebylo zcela jasné, do jaké kategorie komentář zařadit, tak jsem jednala podle svého uvážení, kdy jsem se snažila odhalit, co je hlavní myšlenkou komentáře. Podobně jako u předchozí analýzy, jsem si rozdělila komentáře do několika kategorií, a to:

1. Zneškodnit uprchlíky
2. Vyšší cíle

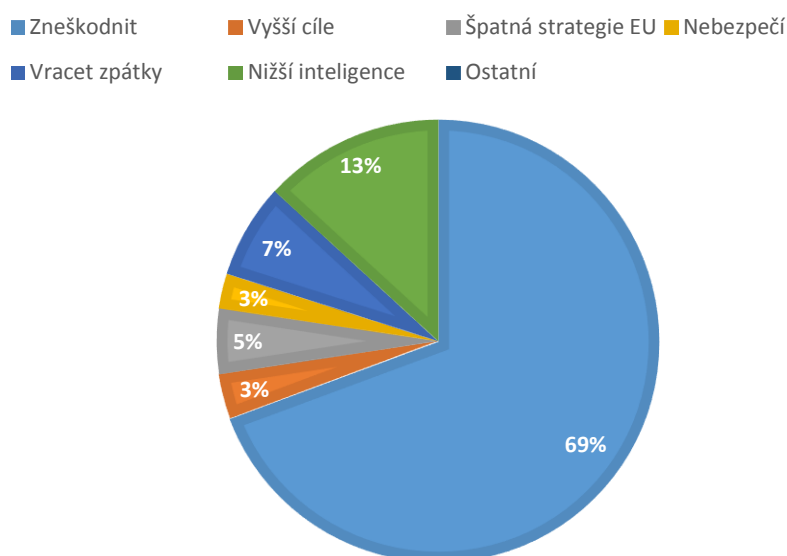
¹⁶

<https://www.facebook.com/stopimigraci/photos/a.844881522267954.1073741829.819797191443054/1257521854337250/?type=3>

3. Špatná strategie EU
4. Nebezpečí
5. Nižší inteligence
6. Vracet zpět
7. Ostatní

Procentuální zastoupení jednotlivých komentářů je zobrazeno v následujícím grafu.

TÉMATA KOMENTÁŘŮ- GRAF Č. 3



Z grafu tedy vyplývá, že největší zastoupení mají komentáře, ve kterých se odběratelé stránky nejvíce ztotožňovali s názorem, že migranti by měli být zneškodnění okamžitě při přelezení plotu, ať už humánním způsobem nebo se vyjádřili tak, že měli být rovnou zastřeleni, popřípadě jinak nekompromisně zastaveni. Těchto komentářů bylo celkem 190. J.P. se vyjadřuje: „Proč nestřílí? Když jim lezou bez dovolení do jejich země?“ zatímco R.D. komentuje: „A co takhle proud do plotu! To je problém?“. Toto byly dva hlavní názory, které se objevovaly v různých podobách. Začlenila jsem je tedy do kategorie „Zneškodnit“. U každé kategorie zmiňuji vzorek názoru, jenž se objevuje napříč celou kategorií.

Další kategorii jsem označila „Vyšší cíle“. Objevilo se několik komentářů, celkem jich bylo 9, ve kterých se vyjadřují takové myšlenky, že do Evropy míří migranti úplně z jiného důvodu, než jsou nebezpečí v jejich domovské zemi nebo ekonomické důvody. O.D. právě komentuje: *„Proč při zadržení je hned nedají zpátky přes plot? Protože mají rozkazy, zákony a úkoly, které nejsou chybně nastavené, ale účelově vymyšlené. Jsme svědky mnohem vyššího cíle než jen omylu hloupých politiků. Jejich cíl je genocida bílé rasy. Nejinteligentnější rasy, která jim stojí v cestě za globální válkou. Všechny ostatní rasy jsou dodnes zvyklé žít v despotických a diktátorských systémech s pevnou rukou, jen bílý člověk je překážkou, neboť je inteligentní a vždy bojoval proti útlaku narozdíl od asiátů, černochů nebo arabů. Bílí lidé jsou překážkou světovlády a tak se rozhodli je vyhubit. [...]“* Přijde mi zajímavé, že se lidé dospějí až k takovému extrémnímu názoru. Pokud takový názor získávají z médií, tak by bylo zajímavé zkoumat, z jakých.

Dále jsem zvolila označení „Špatná strategie Evropské unie“. Takových komentářů bylo celkem 13. Komentáře se převážně týkaly názorů, že Evropská unie dokáže připustit, že pokud uprchlíci překročí hranice, v tomto případě plot, dostanou se do ubytoven. Respondenti byli rozhořčení nad tím, že s tímto způsobem dostanou migranti k penězům. Pro příklad mohu uvést komentář V.M. *„TOMU SE JEŠTĚ ŘÍKÁT HRANICE??? EU nedokáže ochránit občany EU! To ten plot rovnou zrušte a zrušte nefunkční stráž“*.

Čtvrtou kategorií je „Nebezpečí“. Je zajímavé, že ačkoliv v předchozím výzkumu bylo nebezpečí spojené s migranty mnohem častější, tady je jedno s nejmenším počtem zmiňovaných argumentů. V komentářích se jich objevilo pouze 7.

Další kategorií jsem pojmenovala „Nižší inteligence“. Myslím si, že komentáře k tomuto tématu se vynořila díky tomu, že v popisku od administrátorů se vyskytla informace o velikosti IQ migrantů. Tudíž se k němu odběratelé stránky i vyjadřovali.

Podle toho, jak komentovali, se zdá, že tuto informaci o IQ беру jako ověřený fakt.

V komentářích se narážky na velikost IQ objevily poměrně často, a to celkem 36krát.

Objevují se komentáře jako od N.Ž. *„Ach táák. Inženýři s IQ 60. Hmm, tak to Evropu*

rozhodně obohatí“ nebo od J.S.: *„Já se jen pozastavuji nad škatulkováním do IQ 60.*

Podle mě bychom tím urazili příslušníky bílé rasy s IQ 60. Tito ani toho nedosahují. ... Na

ně neexistuje stupnice. ... Prostě v palici pusto prázdno. Zvířata.“ Na druhou stranu

alespoň jeden komentář se staví k tomuto výroku alespoň částečně negativně. Komentář

od V.V.: *„Jak jste přišli na to že mají IQ 60? Se dá poznat z fotky?“*.

„Ted' prostě sebrat a zase vypustit ZA plotem. To, že přelezou nějaký plot ještě neznamená, že mají vyhráno“ komentuje V.K. Poslední kategorií, která je určena názvem, je „Vracet zpět“. Tady jsem zahrнула komentáře, které nebyly nijak hanlivé a pouze se vyjadřovali odběratelé k tomu, že migranty, kteří přišli nelegálně, bychom měli okamžitě vracet zpět a nedávat jim možnost zůstat v Evropské unii. Není to obsáhlá skupina, čítá pouze 19 takových komentářů. A pokud toto porovnáme s mnohem radikálnější první kategorií, není jich tedy mnoho.

Jako poslední jsem opět zvolila „Ostatní“, jsou zde zahrnuty komentáře, které nešlo zařadit do jiných skupin, objevovaly se v malém počtu nebo to byly pouze emotikony, popřípadě obrázky. Jsou zde zařazeny komentáře typu jako: *„Já se ptám... Kde máte ženy a děti když utíkáte od války? To snad nám musí být jasné, že něco nehraje“* od G.I.B. Tomuto podobné myšlenky se objevovaly poměrně často. Odběratelé nechápou, proč do Evropy proudí mladí muži. Téhle otázce je věnována část Migrace, kde je odkaz i na video s Yasirem Ramadanem, jenž se k otázce mladých mužů, kteří proudí do Evropy, vyjadřuje. Ostatní komentáře jsou spíše jen negativního rázu a nedají se tedy vztáhnout do žádné jiné kategorie.

Druhý článek podrobený analýze je ze dne 11. února 2017 s názvem Přijmeme původní obyvatele západní Evropy jako uprchlíky. Jedná se tedy o článek, kde Novinky.cz informují o prohlášení Viktora Orbána, který se staví odmítavě k přijímání uprchlíků z jiných zemí než z Evropy. Článek je tedy opět citovaný z Novinek.cz¹⁷ Má na svém kontě 3 tisíce označení „Líbí se mi“, 666 sdílení a celkový počet komentářů 142, ale jako u předchozího článku komentářů, které přímo reagují na článek o 42 méně. A budu při jeho analýze postupovat stejným způsobem jako u prvního článku. Tematicky je článek zaměřený naprosto jinak ale i přesto se stále týká uprchlíků, stejně jako migrační politiky a to tak, že se zaměřuje na přerozdělování uprchlíků.

Nejprve jsem rozdělila komentáře do kategorií podle předchozí formy, které jsou:

1. Vyjádření souhlasu s Viktorem Orbánem
2. Vyjádření podpory Maďarsku
3. Budu volit SPD
4. Česká republika by si měla vzít příklad
5. Reakce spojená s Evropskou unií
6. Podpora zobrazená emotikonem
7. Ostatní

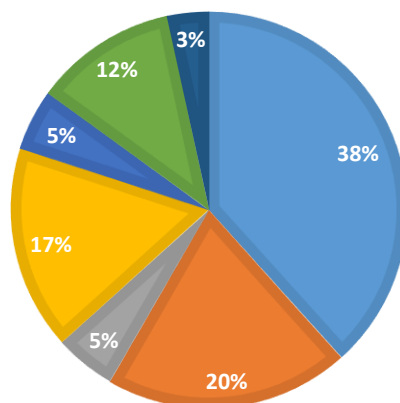
A opět rozdělení počtu komentářů v různých kategoriích zobrazuji v následujícím grafu.

¹⁷ Článek nalezneme zde: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/429045-prijmeme-puvodni-obyvatele-zapadni-evropy-jako-uprchliky-rekl-orban.html>

TÉMATA KOMENTÁŘŮ ČLÁNEK Č. 2

GRAF Č. 4

■ Souhlas s Orbánem ■ Podpora Maďarsku ■ SPD ■ Příklad pro ČR
■ Evropská unie ■ Obrázek ■ Ostatní



V tomto případě měly největší zastoupení komentáře s vyjádřením souhlasu s prohlášením Viktora Orbána, pravicového politika Maďarska. Takových komentářů se objevilo pod článkem celkem 46. Jedním z mnoha komentářů je ten od A.V., vyjádřil souhlas následovně: *„Závidím občanům Maďarska takovouto osobnost. V dobách nejtěžších dokáže podržet celý národ. To je politik na svém místě. A hlavně je to vlastenec. A ne jako ti naši zaprodanci.“* Dalším příkladem může být komentář od V.S. *„Je to prostě člověk, kterému není lhostejné, v čem budou vyrůstat naše další generace. Má můj obdiv! Kéž by jsme měly i mi takové lidi ve vedení republiky.“* Takovým to způsobem jsou psány i ostatní komentáře, které vyjadřují souhlas myšlenkami Viktora Orbána. Na druhou stranu se objevily i komentáře, které podporují rozhodnutí v migrační otázce, ale nelíbí se jim jeho politický přístup k Maďarsku. L.F. to vystihl takto: *„V postoji k migraci frajer.. Souhlasím. Ovšem je to taky největší mafián... a v zemi bída docela.“*

Další kategorii jsem pojmenovala „Vyjádření podpory Maďarsku“. Komentáře se tedy především týkaly podpory, avšak ne osobě Viktora Orbána, ale celkově Maďarsku. Takových komentářů jsem napočítala 24. M.K. se vyjadřuje sice trochu zdráhavě ale komentář jsem

přiřadila k této kategorii. „*Kdo by čekal, že zrovna maďaři budou naše spása.*“ J.K. se vyjadřuje: „*Také fandím Maďarům Orbán je borec.*“ Ostatní komentáře podporující Maďarsko jsou ve většině podobným způsobem psané.

Několik komentářů se týkalo toho, že podobnou politiku vyznává Tomio Okamura a jeho strana Svoboda a přímá demokracie, jedním z jejich hesel je: „Nechceme být provincií EU, chceme rozvíjet a bránit suverénní Českou republiku“. Jejich program je cílený přímo na odběratele „Imigranty v ČR nechceme“, nechci tedy tvrdit, že byl vytvořen podle názorů, které mají odběratelé, ale mají podobné politické názory a tudíž se nemůžeme divit, že odběratelé se v této straně shledli. Těchto komentářů musím zvolit jeden jako příklad od T.B. „*U nás to řekne na plnou hubu jenom Okamura z SPD měli by jsme se jako Češi stydet musel přijít někdo kdo má polovinu krve jinou než Slovanskou aby se nebál. Volím SPD zbytek jsou sr*****!!*“

Do kategorie „Česká republika by si měla vzít příklad“ jsem zahrnula komentáře, které nabádají k tomu, že přístup Viktora Orbána je ten správný a tudíž bychom, respektive čeští politici, měli budoucí rozhodnutí vytvářet podle jeho vzoru. Tento názor zastává P.D.: „*Sobotka by se měl učit od Orbána jak se má starat premiér o blaho svých občanů a o jejich ochranu a ne sem brát kdejakého muslimského přivandrovalci.*“ Celkově komentáře v této kategorii se týkaly našeho premiéra Bohuslava Sobotky. Stejně jako ten další od M.V.: „*To je jiný borec než pos***** Sralbotka a ostatní vlastizrádci Kalouskovci a další šmejdi z neziskovek a vítači sluníčkáři a další zaprodanci.*“ Odběratelé této stránky mají celkově problém s naším premiérem, ministrem financí, vládou anebo neziskovým sektorem. Jejich politická preferovaná strana je již zmíněná Svoboda a přímá demokracie, jejich oblíbeným politikem je Tomio Okamura nebo nový americký prezident Donald Trump. Nezáleží jim z valné většiny, jakou mají politickou minulost, hlavní je pro ně, zda zastávají protiuprchlícké názory.

Pátou kapitolou jsem pojmenovala „Reakce spojená s Evropskou unií“. Tady bylo komentářů relativně málo, celkově 6. Na druhou stranu odběratelé této stránky se poměrně razantně staví proti Evropské unii. Pokud bychom měli zhodnotit celkový stav, kdy jsem procházela při předchozí analýze veškeré články. „*Neměl by se Brusel přestěhovat do Budapešti? Ovšem bez bruselských úředníků.*“ K.M. Nařízení, které vydává Evropská unie, chápou a označují jako evropský diktát. Takové komentáře se objevují i u tohoto článku podle V.F. „*Jediná země která se postavila diktátu EU jen tak dál ještě aby se vzpamatovali ostatní státy*“. Podobným způsobem chápou i kvóty na přerozdělování uprchlíků, a proto se většina z nich staví pozitivně k zahájení referenda o vystoupení z Evropské unie.

Předposlední kategorií jsem označila „Podpora vyjádřená emotikonem“. Zde jsem zahrnula všechny komentáře, kde odběratelé použili Facebookem nabízené „smajlíky“, kteří ve své podobě vyjadřují podporu. Smajlíkových komentářů bylo 14, ale nemají pro nás žádnou výpovědní hodnotu.

Poslední kapitola je opět označena jako „Ostatní“ a zahrnula jsem sem odpovědi, které se nedaly zařadit do žádné jiné kategorie a bylo jich na tolik málo, že by nemohly utvořit svoji speciální kategorii. Opět se tu objevil komentář, který jsem v minulé analýze pojmenovala jako „Vyšší zájem“. Ten pocházel od D.J., který sděluje: „*Je to borec a ví o čem mluví. Ostatní představitelé evropských vlád jsou vlezprdelkové Merkelové a multikulti parazizům a pošukům. Vypadá to jako zhora řízená likvidace původního evropského obyvatelstva a kultur. Nejhorší je, že vše může být prováděno jen z důvodu ekonomického, tedy snížení výrobních nákladů, zvýšení prodejů a tedy i příjmů pár nadnárodních magnátů. V ČR se navíc teď začaly stavět výroby, ale zaměstnanci se dováží ze zahraničí a to i z muslimských zemí. Češi si neuvědomují, co jim hrozí*“. Opět můžeme vidět, že přispěvatelé si vytvářejí různé názory a opět by bylo zajímavé zjistit, jaké portály utvářejí takový to typ názorů, jelikož v „klasické“ mediální scéně se takové informace vůbec nevyskytují. Avšak překvapilo mě, že se podobný

názor vyskytl již po druhé během mé analýzy, to znamená, že odběratelé facebookové stránky „Imigranty v ČR nechceme“ navštěvují podobně zaměřené informační weby.

Poslední článek nepodrobuji analýze, jelikož má velmi malý počet komentářů. Neměl by tedy pro nás natolik výpovědní hodnotu. Komentáře jsem již tedy částečně zahrnula dříve, do předešlé analýzy.

Předsudky, které máme vůči uprchlíkům jsou v nás utvářeny po dlouhou dobu. Allport ve své knize zmiňuje studii Katze a Braly z roku 1932, byla tedy zveřejněna o mnoho let dříve, než současná migrační krize v Evropě vůbec nastala. Zmiňuji to z toho důvodu, že její výsledky se o tolik neliší od představa o černoších, které máme dnes. Mezi nejvíce zmiňované předsudky patřily myšlenky, že černoši jsou sprostí, špinaví lajdáci, ničí majetek cizích, přebírají moc a vytlačují bílé, jsou líní, mají nižší morálku, jsou v nižší třídě, jsou nevzdělání a mají nižší intelekt, dělají výtržnosti (Allport 2004: 222). Pokud porovnáme tyto předsudky ze studie a komentáře, které jsem zkoumala, dojdeme k závěru, že se podobné nebo naprosto totožné myšlenky objevují i dnes.

7. Závěr

Ve své práci jsem se tedy zabývala internetovým prostorem a médii, která se na něm prezentují. Hlavním cílem práce bylo zkoumat stereotypy na stránce „Imigranty v ČR nechceme“, což jsem provedla metodou obsahové analýzy, která je blíže popsána v části Metodologie. Ačkoliv zkoumaná stránka byla několikrát zablokována nebo dokonce zrušena analyzovala jsem její obsah. Po jejím obnovení administrátory se zde znovu vytvořila početná základna odběratelů. Výzkum byl realizován na stránce „Imigranty v ČR nechceme“, která nahrazuje předchozí platformu „Islám v ČR nechceme“, se kterou byl nejvíce spojován Martin Konvička. Jedná se převážně o názory podobně smýšlející skupiny lidí, ať už se jedná od administrátory stránky nebo i členy, která si stránku „oblíbili“. Tato skupina lidí se vyznačuje odmítavým přístupem k přijímání uprchlíků v rámci České republiky nebo celé Evropské unie.

Jaké jsou tedy odpovědi na výzkumné otázky, které jsem si položila na začátku výzkumu?

1. Pracují sledovaná média se stereotypními představami o uprchlících?
2. Jaké stereotypy týkající se uprchlíků se ve sledovaných médiích objevují?

Došla jsem k závěru, že na první otázku musím zcela jednoznačně odpovědět, že média se stereotypy pracují. Tato odpověď vyplývá jenom z analýzy stránky, ale poukazují na to i rozsáhlé práce, které v práci cituji. A z této odpovědi jsem vycházela dále. Zkoumala jsem podrobněji facebookovou stránku a hledala jsem stereotypy, vycházela jsem z otázky číslo dvě. Hlavní stereotypy, které se nejčastěji objevují, můžeme rozdělit do tří skupin, a to:

1. Islám jako zpátečnické a nebezpečné náboženství
2. Uprchlík, muslim= nebezpečný útočník
3. Uprchlík= „vyžírka“

Za prvé musím podotknout, že témata souvisí s migrační krizí, která probíhala už od roku 2015 a byla prezentována nejvíce v médiích do roku 2016. V médiích se tedy objevuje fakt, že uprchlík rovná se muslim. To souvisí s tím, odkud uprchlíci přicházejí. Z toho vyplývá, že stereotypy jsou vytvářeny podle tohoto základního předpokladu a jsou dále rozvíjeny.

To znamená, že uprchlík tedy přichází se svojí odlišnou vírou. A přestože většina obyvatel České republiky nemá s islámem zkušenosti, jeví se mnohdy podle komentářů jako odborníci, kteří se věnují studiu islámu po celý svůj život. Islám je tedy prezentován jako zpátečnické náboženství, které je nesmírně nebezpečné pro obyvatele Evropy. Je tedy dále rozvíjena myšlenka, že muslimové rovnají se teroristé.

S tím souvisí i další často zmiňovaný stereotyp a to, že uprchlíci jsou nebezpeční, jelikož mají rozdílné tradice a jednají dále ve jménu koránu, který je označován jako zpátečnický a objevují se v něm středověké zaostalé myšlenky. Zmiňován je nejenom ve spojení s právy žen anebo homosexuálů. V českém mediálním prostoru se řešilo odívání, respektive povinné zahalování žen, kterým přispěvatelé poukazují na nedostatečná práva žen v muslimské komunitě. Na zahalování žen bylo poukazováno, dle mého názoru poměrně sexisticky, i v obecných ustanoveních na Facebooku stránky „Islám v ČR nechceme“, než byla zrušena.

V posledním případě jsou uprchlíci označováni jako „vyžírky“, které do Evropské unie proudí jen a pouze za sociálními dávkami. Jsou označováni jako ekonomičtí migranti. Myslím si, že toto je velmi často používaný argument v diskuzích, pokud se jedná o uprchlících. Tohoto argumentu také využívají vlivné osobnosti podobně jako o uprchlících jako hrozbě.

To potvrzuje i text Křížkové, ve kterém se podobně zabývala mediálním obrazem, který se utváří v českém mediálním prostoru. Tedy to, že se v českém prostředí mohou utvářet názory, které neodpovídají skutečnému životu muslimů v České republice. Dále uvádí, že mediální obraz českých muslimů není zcela zřetelný. Avšak zájem o něj poroste a pokud novináři o něm začnou více psát, bude se o něj zvyšovat i nadále zájem (Křížková 2006). Sami muslimové vidí problém v médiích, nedůvěřují jim. Média mají velký vliv při šíření informací a vytváření sociální reality. Avšak ta utváří stereotypizovaný pohled na muslima jako teroristu (Bürgerová 2015: 90 in Černý). Tyto články potvrzují, že jak česká společnost, tak i české mediální prostředí, ve velké většině stereotypizuje.

Další otázkou, která by se mohla objevit, jak moc jsou články, které se v práci objevují, pravdivé. K pravdivosti článků se nemohu vyjadřovat, také to není cílem práce a vyjadřují se k tématu jiní. Jak jsem již podotýkala u kapitoly Média a z článku Marie Heřmanové „Uprchlíká krize versus krize českého mediálního prostoru“, média často přebírají zahraniční zpravodajství, jejich překlad do češtiny není vždy tím nejlepším a dost často jsou ovlivňovány vlastníkem, popřípadě autoři článků nechtějí nebo díky vlastníkovvi neověřují pravdivost článků (Heřmanová 2016).

Sledovaná média tedy stereotypizují uprchlíky a s těmito stereotypy dále pracují. Uprchlíci jsou nadále ve většině případů zobrazováni v negativní světle a pokud se objeví v pozitivním článku, stane se tak opravdu ve výjimečném případě. Díky tomu, že průzkum byl prováděn na stránce, která se zaměřuje na protiuprchlickou stránku migrační krize, objevují se na ní teda podobně smýšlející lidé, a tudíž se zde objevují z valné části i negativní komentáře a přístupy k uprchlíkům. Není tedy překvapením, že se v člancích anebo komentářích uživatelů objevuje rasistický nebo xenofobní podtext. Občas na takovou stránku zamíří i prouprchlicky smýšlející lidé a vedou v komentářích „slovní válku“ s názorově

opačně orientovanou skupinou lidí na stránce. Většina takových ale stránku brzy opustí, protože jejich snaha přesvědčit sympatizanty protimigrantských ideí se brzy ukáže jako zcela marnou.

Se stereotypy, které utvářejí média, souvisí přímo i to, co si z nich berou jednotlivci. Již v průběhu práce jsem zmiňovala, že média nám pomáhají utvářet názory. Toho si můžeme všimnout právě u analýzy komentářů. Většina z těch, co komentovali článek, se vyjadřovali velmi negativně občas až velmi sprostě. Používali velmi hanlivá slova, která spojovali s uprchlíky. Z výše uvedeného vyplývá, že si uživatelé internetu a Facebooku vybírají stránky s názory, se kterými souzní. A jejich obsah pak většinou nekriticky považují za pravdivý, protože odpovídá jejich vidění světa.

Obsahovou analýzu jsem využila i u analýzy jednotlivých komentářů. Vybrala jsem si články z předchozího zkoumání a jejich komentáře jsem následně podrobila analýze. Článek z 22. února 2017 měl poměrně velký dosah, jelikož měl značný počet sdílení a mnoho „Líbí se mi“, tím pádem se i hojně článek komentoval. S téměř 331 komentářem se může označit za jeden z nejvíce komentovaných. To dosvědčuje, že témata nebo stránky spojené s migrací anebo s uprchlíky jsou stále ještě vyhledávaná, a to i přesto, že se v ostatních médiích dochází už k velkému útlumu prezentace uprchlictví. Tato témata tedy nejsou jako dříve denně probírána ve všech druzích médiích, jako tomu bylo během hlavní vlny migrační krize. Například na televizních obrazovkách se migranti už neobjevují jako hlavní téma dne. Tím se stanou, pouze pokud dojde k teroristickému útoku.

Komentáře, které pokaždé zmiňuji u jednotlivých kategorií jsou vybrané jako vzorek, který je typický pro danou kategorii. U provedené analýzy komentářů jsem nepoužívala celá jména těch, kteří komentáře pod článek vkládali, jelikož jsem od nich nedostala souhlas ke zpracování dat, a tedy jsem je zaměnila za smyšlené iniciály. Dále jsem přepisovala

komentáře pro uvedení příkladu přesně tím způsobem, jak byly napsány pod články. Komentáře, které se objevily u tohoto článku jsou často sprostého ražení a občas se objevovaly i přezdívky politiků České republiky, především premiéra Bohuslava Sobotky. Jak jsem zmínila, odběratelé se často staví negativně k politice Evropské unie a k politikům, kteří nesdílí stejné názory ohledně přijímání uprchlíků. Dalším jejich nepřítelem jsou neziskové organizace, které označují jako největší zlo, jelikož neziskové organizace ve velkém podporují uprchlíky, ať už zajištěním jejich příchodu nebo snahou je chránit. Odběratelé je také viní z toho, že jsou financováni z jejich daní a ty jsou následně využívány na „sluníčkové“ projekty. Tím je myšlena právě podpora uprchlíků, například v detenčních zařízeních nebo organizací, které se zabývají osvětou v rámci migrace nebo multikulturalismu.

Se stereotypy, které utvářejí média, souvisí přímo i to, co si z nich berou jednotlivci. Již v průběhu práce jsem zmiňovala, že média se nám mohou snažit utvářet názory. Taktéž jsem již poznamenala, že média napomáhají k utváření obrazu o společenských tématech. Představují je často tak, aby ovlivnily vnímání a postoje veřejnosti. Toho si můžeme i všimnout právě u analýzy komentářů. Většina z těch, co komentovali článek, se vyjadřovali velmi negativně občas až velmi sprostě. Používali velmi hanlivá slova, která spojovali s uprchlíky. Navíc si můžeme všimnout, že u článku bylo odběratelům podbízeno administrátory, že k nám proudí uprchlíci s nižším IQ, čehož se chytla valná většina odběratelů, zaujalo je to nejvíce a dále to komentovali. Takových komentářů bylo celkově 36, což není zanedbatelné číslo. Přitom ve článku serveru Novinky.cz nebylo k této informaci řečeno ani slovo.

Problémem se taky může zdát, že ať už média anebo jednotlivci si informace, co jsou jim předkládány, neověřují. Informace, které dostaneme, doslova jako na talíři každý den, si

nikdo z nás již dále neověřuje. Bereme jej tedy jako fakt. Avšak ne vždy je nám v médiích zobrazována naprostá pravda.

8. Seznam použité literatury a použitých zdrojů

Allport, G. W. 2004. *O povaze předsudků*. Praha: Prostor.

Bauman, Z. 2000. *Myslet sociologicky: Netradiční uvedení do sociologie*. Praha: Sociologické nakladatelství.

BhaBha, H. K., V. Havránek (ed.) 2013. *Místa kultury: Postkoloniální myšlení*. Tranzit.cz

Burton, G., J. Jiráček 2001. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal.

Bürgerová, Z., 2015. *Muslimská komunita v Praze a občanská společnost*, in K. Černý (ed.), *Nad Evropou půlměsíc I. Muslimové v Česku a západních společnostech*, 64–93. Univerzita Karlova v Praze.

Černý, K. (ed.) 2015. *Nad Evropou půlměsíc I. Muslimové v Česku a západních společnostech*. Univerzita Karlova v Praze.

Encyklopedie migrace. *Otázky a odpovědi o migraci*. Dostupné z:
<http://encyklopedie.org/otazky-a-odpovedi-o-migraci/> [11. 3. 2017]

Encyklopedie migrace. *Příběhy*. Dostupné z: <http://encyklopedie.org/> [11. 3. 2017]

Goffman, E. 2003. *Stigma*. Praha: Sociologické nakladatelství.

Havlíček, J. 2015. *Kritika islámu na českém internetu – možnosti interpretace. Případ facebookové stránky Islám v České republice nechceme*, Lidé města: 475–511. Dostupné z:
www.scribd.com/doc/309336704/Kritika-islam-na-ceskem-internetu-moznosti-interpretace-Pripad-facebookove-stranky-Islam-v-Ceske-republice-nehceme [9. 2. 2017]

Hening, D. rok neuveden. *Migrace*. Dostupné z: <http://www.antropoweb.cz/cs/migrace> [10. 3. 2017]

- Heřmanová, M. 2016. *Uprchlická krize versus krize českého mediálního prostoru*. Dostupné z: <http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/uprchlicka-krize-versus-krize-ceskeho-medialniho-prostoru> [10. 3. 2017]
- Hušková, L. 2016. *V 1. čtvrtletí 2016 stoupl počet uživatelů Facebooku na 1,65 miliardy*. Newsfeed.cz. Dostupné z: newsfeed.cz/v-1-ctvtletí-2016-stoupl-pocet-uzivatelu-facebooku-na-165-miliard/ [17. 3. 2017]
- Jiráček, J., B. Köpplová 2009. *Masová média*. Praha: Portál, s. r. o.
- Jiráček, J., B. Köpplová 2003. *Média a společnost. Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Praha: Portál.
- King, R. 2008. *Atlas lidské migrace*. Praha: Mladá fronta.
- Kosová, Z. 2009. *Multikulturalismus jako důsledek globalizace*. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/123863/pedf_m/DP_Kosova_Multikulturalismus.pdf [14. 3. 2017]
- Kropáček, L. 2002. *Islám a Západ. Historická paměť a současná krize*. Praha: Vyšehrad.
- Křížková, M. 2006. *Neviditelná menšina – analýza mediálního obraz českých muslimů*. Dostupné z: <http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/neviditelna-mensina-analyza-medialniho-obrazu-ceskych-muslimu> [14. 3. 2017]
- Kučera, R. 2011. *Mark Zuckerberg, miliardář z kolejí*. Cnews.cz. Dostupné z: <https://www.cnews.cz/mark-zuckerberg-miliardar-z-koleji/> [17. 3. 2017]
- Lidovky.cz. 2016. *Konvičkovci vjeli na Staroměstské náměstí jako islamisté a stříleli. Vypukla panika*. Lidovky.cz. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/na-staromestskem-namesti-radili-falesni-islamiste-a-vystrasili-turisty-14a-/zpravy-domov.aspx?c=A160821_162717_ln_domov_ele [3. 10. 2016]

McQuail, D. 1999. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál.

MediaGuru. rok neuveden. *Mediální slovník*. Dostupné z:

<https://www.mediaguru.cz/medialni-slovník/socialni-site-social-media/> [17. 3. 2017]

Ostřanský, B. rok neuveden. *Co to je islamofobie?*, Dingir.cz. Dostupné z:

http://www.dingir.cz/index.php?co=cislo/10/1/co_to_je_islamofobie [17. 3. 2017]

Said, E. W. 2008. *Orientalismus. Západní koncepce Orientu*. Praha: Paseka

Sattler, R. 2017. *Konvička se konečně našel. Založil Sedmou republiku a vzorem mu je*

Srbsko. Lidovky.cz. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/s-iniciativou-byl-konvicka-nestastny-novym-spolkem-navazuje-na-prvni-republiku-gp1-/zpravy-domov.aspx?c=A170130_150612_ln_domov_rsa [10. 3. 2017]

Scherer, H., 2004. *Úvod do metody obsahové analýzy*, in W. Schulz, H. Scheler, L. Hagen, I.

Reifová, J. Končelík 2004. *Analýza obsahu mediálních sdělení*, 29-50. Praha: Karolinum.

Schulz, W., H. Scheler, L. Hagen, I. Reifová, J. Končelík 2004. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha: Karolinum.

Topinka, D., 2015. *Role religiozity a etnicity v procesu integrace muslimů – imigrantů do*

české společnosti, in K. Černý (ed.), *Nad Evropou půlměsíc I. Muslimové v Česku a západních společnostech*, 24–53. Univerzita Karlova v Praze.

Trachtová, Z. 2015. *Sluníčkář je nový pravdoláskař. Zda to je jen móda, experti neodhadnou*.

iDnes.cz. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/slunickar-je-novy-pravdolaskar-d3m-/domaci.aspx?c=A150716_091217_domaci_zt [18. 3. 2017]

9. Seznam příloh

1. Graf č. 1 „Témata příspěvků“

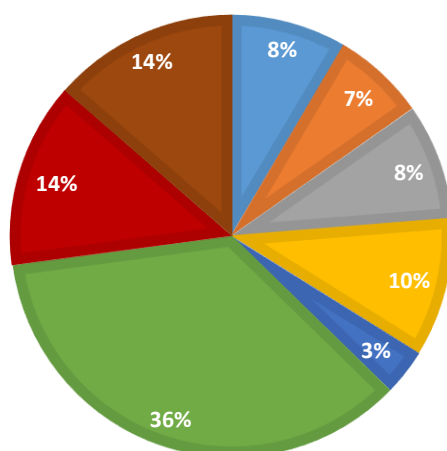
Vytvořila: Nikola Koutová

Vročení: 16. 3. 2017

Strana: 35

TÉMATATA PŘÍSPĚVKŮ- GRAF Č. 1

Islám a ženy Islám a tradice Islám a migrace Islám a osobnost
Islám a křesťanství Islám a útoky Islám a peníze ostatní



2. Graf č. 2 „Citované servery“

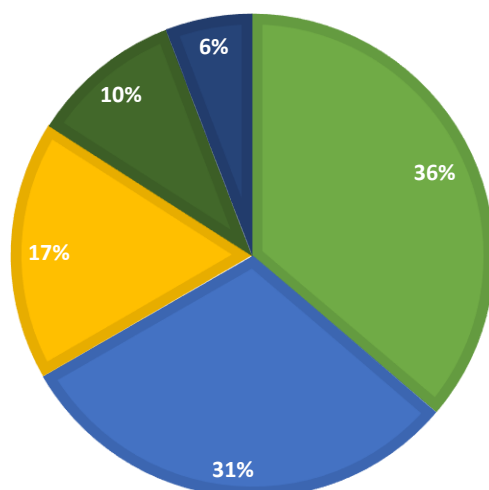
Vytvořila: Nikola Koutová

Vročení: 16. 3. 2017

Strana: 36

CITOVANÉ SERVERY- GRAF Č. 2

Bez odkazu a ostatní Novinky.cz Parlamentní listy freedom.europe.cz Pravý prostor



3. Graf č. 3 „Témata komentářů ke článku č.1“

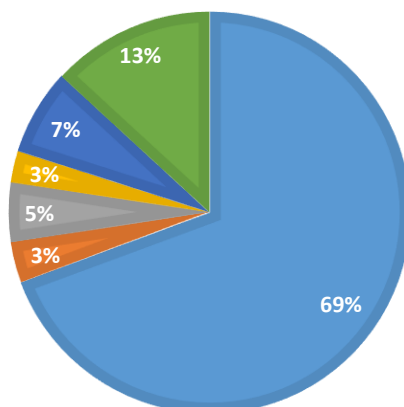
Vytvořila: Nikola Koutová

Vročení: 17. 3. 2017

Strana: 39

TÉMATA KOMENTÁŘŮ- GRAF Č. 3

■ Zneškodnit ■ Vyšší cíle ■ Špatná strategie EU ■ Nebezpečí
■ Vracet zpátky ■ Nižší inteligence ■ Ostatní



4. Graf č. 3 „Témata komentářů ke článku č.2“

Vytvořila: Nikola Koutová

Vročení: 17. 3. 2017

Strana: 43

**TÉMATA KOMENTÁŘŮ ČLÁNEK Č. 2
GRAF Č. 4**

■ Souhlas s Orbánem ■ Podpora Maďarsku ■ SPD ■ Příklad pro ČR
■ Evropská unie ■ Obrázek ■ Ostatní

